

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง โครงการให้บริการรักษาพยาบาลแก่สมาชิกตลอดชีพ
เป็นการรับประกันวินาศภัยหรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ได้มีหนังสือ ที่ ๕๑๓๐/๑๔๕๖ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) ได้รับเรื่อง ร้องเรียนกรณีโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ดำเนินโครงการที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการรักษาพยาบาล และบริการด้านสุขภาพอื่น ๆ เช่น การตรวจสุขภาพ กิจกรรมการออกกำลังกาย แก่สมาชิกหรือคู่สัญญา โดยมีบุคลากร เครื่องมือ และพื้นที่เฉพาะไว้ให้บริการแก่สมาชิกโครงการ โดยมีมาตรฐานการ ให้บริการสูงกว่าการบริการผู้ป่วยทั่วไป ซึ่งผู้เป็นสมาชิกหรือคู่สัญญาจะต้องมีอายุ ๔๐ ปี ขึ้นไป ผ่านการคัดเลือกจากผลการตรวจสุขภาพ และชำระค่าแรกเข้าเป็นเงินเทียบเท่าทองคำน้ำหนัก ๒๐๐ บาท โดยจะได้รับสิทธิตลอดชีพ และเมื่อมีการเข้ารับบริการแต่ละครั้งจะเสียค่าใช้จ่ายในอัตรา เหมาจ่ายต่างหากจากค่าสมาชิกแรกเข้าเพิ่มเติมจำนวน ๑๐๐ บาท ปัจจุบันมีสมาชิกหรือคู่สัญญา เข้าร่วมโครงการจำนวนหลายราย จึงมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายว่าการดำเนินโครงการในลักษณะ ดังกล่าวเข้าข่ายเป็นการรับประกันภัยที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัยหรือไม่

ในการพิจารณาเรื่องนี้ สำนักงาน คปภ. ได้ตรวจสอบคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ กฤษฎีกาแล้วปรากฏว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยมีคำวินิจฉัยในเรื่องอื่นที่มีข้อเท็จจริง ใกล้เคียงกันออกเป็นสองแนวทาง ดังนี้

(๑) คำวินิจฉัยตามเรื่องเสร็จที่ ๒๕๖/๒๕๒๑ กรณีบริษัท ศูนย์สุขภาพประเทศไทย จำกัด และบริษัท การแพทย์และสุขภาพประเทศไทย จำกัด เรียกเก็บเงินรายปีจากผู้เข้าร่วมโครงการ และตกลงให้บริการตรวจรักษากรณีเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามที่ระบุไว้เป็นการตอบแทนเงินรายปีที่ได้รับซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นการประกัน วินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย

(๒) คำวินิจฉัยตามเรื่องเสร็จที่ ๒๗๓/๒๕๔๗ กรณีบริษัทจำกัดรายหนึ่งเรียกเก็บเงิน รายปีจากลูกค้าที่ซื้อเครื่องรับวิทยุซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของตนและตกลงจะให้บริการดูแลซ่อมแซม ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นการตอบแทนเงินรายปี ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่ามีใช้การประกัน วินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย เนื่องจากเป็นการให้บริการแก่ลูกค้าของตนเอง เพื่อตอบแทนค่าบริการที่ได้รับไว้ล่วงหน้า

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ประกอบกับ กรณีดังกล่าวมีผู้มีส่วนได้เสียหลายราย และมีทุนทรัพย์ค่อนข้างสูง หากดำเนินการโดยไม่รอบคอบ สำนักงาน คปภ. อาจถูกฟ้องร้องและอาจเกิดผลกระทบในระยะยาว ซึ่งอาจส่งผลในเชิงลบ ต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อระบบประกันภัยได้ สำนักงาน คปภ. จึงเห็นควรหาหรือสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาว่า สำนักงาน คปภ. ควรใช้คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกากรณีใด เป็นแนวทางในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวข้างต้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) ได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) โดยมีผู้แทน สำนักงาน คปภ. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ข้อหาเรื่องนี้เป็นการหาหรือ เกี่ยวกับ “โครงการไลฟ์ฟรีวีเลจคลับ” ของบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ โรงพยาบาล เป็นโครงการดูแลสุขภาพตลอดชีวิต โดยสมาชิกต้องนำเงินเทียบเท่าทองคำน้ำหนัก ๒๐๐ บาท มาชำระให้แก่บริษัทเพื่อจะได้รับสิทธิพิเศษและได้ใช้บริการรักษาพยาบาลไม่จำกัด จำนวนครั้งตลอดชีวิต แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในอัตราสมาชิก ๑๐๐ บาทต่อครั้ง ในเบื้องต้นสำนักงาน คปภ. เห็นว่าโครงการดังกล่าวไม่เข้าลักษณะเป็นการรับประกันภัย เนื่องจากเป็นการให้บริการ โดยผู้ประกอบกิจการโรงพยาบาลโดยตรง ประกอบกับจำนวนเงินที่เรียกเก็บจากสมาชิกเป็นการ เรียกเก็บเท่ากันทุกคน ซึ่งมีได้มีลักษณะเช่นเดียวกับการคำนวณค่าเบี้ยประกันภัยที่ต้องมีการคำนวณ โดยคำนึงถึงความเสี่ยงภัยที่อาจจะเกิดขึ้นด้วย รวมทั้งยังให้ชำระค่าสมาชิกแรกเข้าเพียงครั้งเดียว แต่จะได้รับสิทธิพิเศษในฐานะสมาชิกตลอดชีวิต ทั้งยังไม่มีการเรียกเก็บเป็นรายปี ซึ่งแตกต่างจากการ เรียกเก็บเบี้ยประกันภัยทั่วไป แต่โดยที่สำนักงาน คปภ. เห็นว่าการดำเนินโครงการดังกล่าว มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามบันทึก เรื่อง ปัญหากฎหมาย เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจตามโครงการสุขภาพไทย (เรื่องเสร็จที่ ๒๘๖/๒๕๒๑)^๖ ซึ่งเป็นการให้บริการ รักษาพยาบาลเช่นเดียวกัน โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยว่ากรณีดังกล่าวเป็นการประกันวินาศภัย ตามกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย สำนักงาน คปภ. เกรงว่าความเห็นของสำนักงาน คปภ. อาจจะขัดกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาในกรณีดังกล่าว จึงได้หาหรือมายังสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อวินิจฉัย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๕) พิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณาว่า การดำเนินโครงการให้บริการรักษาพยาบาลและบริการด้านสุขภาพอื่น ๆ ตามข้อหาหรือ ของสำนักงาน คปภ. จะเข้าลักษณะเป็นการรับประกันภัยตามกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย หรือไม่ ต้องพิจารณาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๘๖๑^๗

^๖บันทึก เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจตามโครงการสุขภาพไทย ส่งพร้อม หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร ๐๖๐๑/๔๑๑ ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ถึงสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี

^๗มาตรา ๘๖๑ อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหม ทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตดังได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่า เบี้ยประกันภัย

มาตรา ๘๖๒^๖ และมาตรา ๘๖๔^๗ ซึ่งบัญญัติลักษณะของสัญญาประกันวินาศภัยว่า เป็นสัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีความเสียหายอย่างใด ๆ ซึ่งพึงประมาณเป็นเงินได้ โดยผู้เอาประกันภัยตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามข้อหาเรื่องนี้ การดำเนินโครงการไลฟ์พรีวิเลจคลับเป็นการให้บริการรักษาพยาบาลและการให้บริการด้านสุขภาพอื่น ๆ แก่สมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์แห่งสัญญา คือ การได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากการเข้าเป็นสมาชิกของโครงการ โดยสมาชิกต้องเสียค่าสมาชิกแรกเข้าเป็นเงินเท่ากับทองคำน้ำหนัก ๒๐๐ บาท และจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น สิทธิได้รับบริการตรวจสุขภาพประจำปี การรักษาพยาบาลแบบผู้ป่วยนอก (OPD) และผู้ป่วยใน (IPD) โดยเสียค่าบริการในอัตรา ๑๐๐ บาทต่อครั้ง รวมทั้งสิทธิในเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่จัดให้แก่สมาชิก โดยสมาชิกจะจ่ายค่าสมาชิกในอัตราเท่ากันทุกคน และการที่สมาชิกจะมาใช้บริการโรงพยาบาลในเครือของบริษัทฯ หรือไม่เป็นไปตามความสมัครใจของสมาชิก และบริษัทไม่มีข้อตกลงจะจ่ายเงินชดเชยหรือจ่ายค่ารักษาพยาบาลหากสมาชิกไปใช้บริการ ณ สถานพยาบาลแห่งอื่น กรณีนี้จึงเห็นว่าสัญญาระหว่างบริษัทฯ และสมาชิกฯ ตามโครงการดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้ให้บริการฝ่ายหนึ่งตกลงที่จะให้บริการตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และผู้ซื้อบริการอีกฝ่ายหนึ่งตกลงชำระเงินล่วงหน้าเป็นการตอบแทน โดยไม่มีข้อตกลงที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่มีความเสียหายอย่างใด ๆ เกิดขึ้น การดำเนินโครงการดังกล่าวจึงไม่เข้าลักษณะเป็นสัญญาประกันวินาศภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยประกันวินาศภัย

อนึ่ง ข้อเท็จจริงในการดำเนินโครงการนี้แตกต่างจากข้อเท็จจริงตามบันทึกเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจตามโครงการสุขภาพไทย (เรื่องเสร็จที่ ๒๘๖/๒๕๒๑) เนื่องจากสิทธิที่สมาชิกตามโครงการสุขภาพไทยได้รับ นอกจากจะได้รับการตรวจรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลตามที่ระบุชื่อไว้ในโครงการสุขภาพไทยแล้ว สมาชิกยังมีสิทธิได้รับการชดเชยเป็นตัวแทนเงินในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาพยาบาล ณ โรงพยาบาลแห่งอื่น สมาชิกต้องชำระค่าบำรุงรายปี โดยจะเรียกเก็บไม่เท่ากันแตกต่างกันตามอายุและเพศ หากไม่ชำระค่าบำรุงรายปีจะทำให้ขาดจากการเป็นสมาชิก รวมทั้งโครงการสุขภาพไทยยังมีการจำกัดการเสี่ยงภัยบางประการไว้ เช่น กำหนดว่าผู้จะเป็นสมาชิกต้องมีอายุอย่างน้อย ๓๐ วัน ให้สมาชิกที่มีอายุเกิน ๖๕ ปีพ้นจากสมาชิกภาพ หรือไม่ให้บริการถ้าเป็นการรักษาพยาบาลเนื่องจากอุบัติเหตุในการขับขี่หรือซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ลักษณะการดำเนินโครงการไลฟ์พรีวิเลจคลับกับโครงการสุขภาพไทยจึงแตกต่างกัน โดยการที่สมาชิกจ่ายค่าสมัครเพื่อเข้าร่วมโครงการไลฟ์พรีวิเลจคลับนั้น

มาตรา ๘๖๒ ตามข้อความในลักษณะนี้

คำว่า “ผู้รับประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้

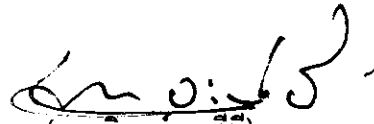
คำว่า “ผู้เอาประกันภัย” ท่านหมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตกลงจะส่งเบี้ยประกันภัย

คำว่า “ผู้รับประโยชน์” ท่านหมายความว่า บุคคลผู้จะพึงได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือรับจำนวนเงินใช้ให้

อนึ่ง ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์นั้น จะเป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวกันก็ได้

มาตรา ๘๖๔ อันคำว่า “วินาศภัย” ในหมวดนี้ ท่านหมายรวมเอาความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้

มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะได้รับการบริการด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลในเครือของบริษัทในระดับ
พรีเมียมตลอดชีพ โดยบริษัทไม่มีหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินให้แก่สมาชิก และสมาชิก
จะได้รับการบริการก็ต่อเมื่อมาใช้บริการโรงพยาบาลในเครือของบริษัทเท่านั้น ไม่ใช่รับผิดชอบทุกกรณี
ที่มีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นกับสมาชิก การดำเนินการของโครงการไลฟ์พรีเมียมเลยกลับจึงไม่เข้าลักษณะ
เป็นการรับประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่มีลักษณะคล้ายกับการซื้อเหมาบริการ
การรักษาพยาบาลจากบริษัทเป็นการล่วงหน้า

(นายนิพนธ์ สะกิม)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๖๐